

Quick scan

Ook daarom heeft de DCMR alle inrichtingen waar een handhavingstraject loopt tegen het licht gehouden. Vorderen de opgelegde maatregelen bij deze bedrijven, zijn de termijnen wellicht te ruim gesteld? Met een bedrijf is afgesproken de verbeteringen sneller door voeren. Van den Heuvel raadt alle handhavingsinstanties in Nederland aan een zelfde quick scan uit te voeren. „Want ondanks zelfregulering en de roep om minder toezicht, de overheid blijft eindverantwoordelijk. Dat leert deze zaak ons ook.”

De DCMR is nog niet klaar met de CMI-zaak. Er wordt nogmaals naar de afweging van belangen gekeken. De Wet milieubeheer heeft een milieudoel en geen bedrijfseconomisch doel, vindt de DCMR. Mogelijk wordt dat in cassatie naar voren worden gebracht.

Voormalig milieuofficier Tubbing: 'Blij met de uitspraak'

Annemiek Tubbing was zeven jaar officier van justitie voor milieuzaken. Sinds 2008 heeft zij een milieuadviespraktijk. Hoe kijkt zij aan tegen deze zaak? Tubbing, beroepsmatig niet betrokken, maar wel geïnteresseerd: „Ik ben blij met de uitspraak: het bevoegde gezag kan zich niet verschuilen achter beleidsvrijheid om wel of niet te handhaven.”

Uit het vonnis valt op te maken dat het hof meer haast gepast achtte. Echter, tegen elke beschikking is bezwaar en beroep mogelijk met de nodige termijnen. Hoe kan bevoegde instantie dan doorzetten?

„In deze zaak is helemaal geen handhavingsbesluit genomen, maar is het gebleven bij een voornemen tot het opleggen van een (last onder) dwangsom. Een handhavingsactie kan wel snel worden uitgevoerd: bestuursrechtelijk door spoedeisende bestuursdwang (dwangsom zonder begunstigingstermijn) en - indien de overtreder niets doet - kan het bestuur de overtredingen ongedaan maken en later de kosten daarvan verhalen op de overtreder. Strafrechtelijk had de officier van justitie of de rechtbank op verzoek van de officier een voorlopige maatregel kunnen opleggen (art. 28/29 WED). Gelet op de bevindingen van de toezichthouder op 11 mei 1995 hadden in ieder geval de meest noodzakelijk maatregelen, zoals het scheiden van gevaarlijke stoffen, aanbrengen van blusmiddelen, deskundige inschakelen, genomen moeten en kunnen worden.”

In de CMI-zaak lag driekwart jaar tussen controle en de aanschrijving in februari 1996. Los van de verhuisplannen van het bedrijf, dit is in de huidige handhavingspraktijk toch geen uitzonderlijk termijn, zie de 'hoofdpijndossiers' die elke handhavende instantie wel kent. Desondanks: kan het bevoegd gezag de handhaving versnellen en ook de benodigde investeringen afdwingen?

„Helaas zijn deze termijnen (en nog veel langere) in de praktijk veel voorkomend. En meestal gaat het goed of is het causale verband tussen overtreding van de vergunningvoorschriften en (bijvoorbeeld) een brand niet zo duidelijk vast te stellen. Naar mijn mening had het bedrijf niet (direct) gesloten hoeven worden. Als men de belangrijkste maatregelen had uitgevoerd, was dat waarschijnlijk voldoende voor een overgangstermijn. Maar toch: sluiting komt helaas maar weinig voor. Het zou een paar keer in ernstige gevallen moeten gebeuren en andere bedrijven zullen zich wel driemaal bedenken om de fout in te gaan. Los van het 'acute gevaar' als gevolg van de gebrekkige bedrijfsvoering is er ook sprake van concurrentievervalsing.”

Kan of moet de individuele toezichthouder/handhaver iets doen om dergelijke situaties te voorkomen?

„Bij CMI heeft het niet aan de toezichthouder gelegen. De controle-rapporten zijn duidelijk en op grond daarvan had ingegrepen moeten worden en dat is dus niet gebeurd. Juist voor die individuele toezichthouder zijn de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) zo belangrijk. Daar komt immers zowel de inhoudelijk/technische als juridische expertise bij elkaar. Kunnen sparren met elkaar, meerdere personen op grote zaken zetten, minder kwetsbaar zijn enz. Het is dan wel van belang de afspraken met de gemeenten goed te regelen, zodat 'pappen en nathouden' niet meer voorkomt. Het is in dit verband wel sneu voor de DCMR dat zij een van de partijen is, een van de beste handhavingsorganisaties en model voor de toekomstige RUD's. Ik ben dan ook blij met de uitspraak: het bevoegde gezag kan zich niet meer verschuilen achter beleidsvrijheid om wel of niet te handhaven. Het mag wel, maar dan moet je dat wel heel goed motiveren en dat is hier blijkbaar fout gegaan. Natuurlijk zijn er vele grijstinten die samenhangen met de omstandigheden, maar handhaven moet het uitgangspunt zijn.”